

ССР Эвилелини Даштыкы
Херектер Министерствозунда

Министрство унда
...ери даш көзөмөчлөнүп эрттирип тур
...шаанда туттурган немец шериглери
...таш немец хакаатыларны ГДР-же болг
...ГДР-же 1955 чылдын төнчүзүндө болг
...1956 чылдын өзгөндө чандырган деп ч
...не баша билингини болгас

Немец хамазатыгы болгаш Совет Эв
лелин деңиздеринде турп турар к
жилер, Элчин черинин мекээзин ёзуу
алырта олар ССР-ден ГФР-ге чоруту
бүгөп турарлар дээр аяктын кижилерин
дапызын ССР-яни дым-те чоолта ГФ
нин Элчин чери кийргени-биле хамаз
тыр. Министерствонун дыннадыры болз
ону харылаарлар эргелик Совет органныр б
үгөд өл дапызын кынар турар.

Бир жерде да даңкыла алган кижилерин ортузуналар ГФР-ге баарын күзөөр негизге хамаатанлар бары илерээр тавагыла турар болза, олар ол сорулга-биле ГФР-нин Элчин чери-биле харылаша кыллыр долу аргалыг дээрин тодотпай-лыр. Ындыг таагай рыйластарга чандыр дугайында эл тыргыныш шийишпэлээри бергелерге таагарышпас болгаш ГФР-ниң Элчин чери-аргекчеси чутула дузаламчыны көргүсөөр турар.

Барым Германияда ам бо үстө чедир
ке жүктүргөн хей сангын совет камааты
лары туру турар болгам Москвага 1955
чылдын сентябрда чуугалажыкыны
үзүндө ГФР-ниң чазак төлээдери үстүдө
айтылкан совет камаатларыны төрөөн чө-
ричче чанарына долу дөткимче көргүзө-
дөп аазан дугайын Совет Чазак бөдүну-
талазындан бо таварылганы ажылгаш
сагындарып тур.

Москва, 1956 чылдын апрель 27.

Камгалаалын Адирер

Колхозтарда тургускулаан ыяш камгалаынын ажылдачылары, суку Советтери ыяш камгалаынын талазы-биле боттарынын хузаагезин куусетпейн турurlар. Калынин аттыг колхозта районунун ыяш ажыл-агыйынын талаазин эш Хоолуруусу Жданов аттыг колхозта эш Чимит оларын кылган турар ажылы билинмес. Оттулар ыныкка болгаш оорук кажалаларыга хереглери-биле теректернин, халынарнын, талаанын билет сарпын албаан кижилер хамаан чок ургеден турда-ла, олар кемчек албайн турurlар.

Бо дугайиында хамаарышкан организа-
циялардан дарый хемчегини ал. Хемчиги
унуун арткан ыяш байлаан бүгүн кам-
галаза чогуур. Ылангыя велир үеде сая-
тар, дыштанылга болур черлерини чаш
дүштөртөн карап огу дег камгалаар ужу-
руг.

6 050441 005

С. СЕРИЯ-001.

Коммунистг партиаларныг болгаш со-

Пролетариат диктатуразының төөгүлүгү
дуржулгазының дугайында

Коммунист партияларынын болгаш социалист күрөсүнөргө бүтүгө уурутууларынын хүдээгези болза аздагаларын болдувар-за ээжи-биле кылгын. Бүтүгү аздагаларын кылгытарына бүтүгү эмгекчил-биле чаапары, хүнүнү түс-түс азыркышкан аздагаларындан күчтөнгөн азырын алыры, хүнүнү түс-түс таварышкан аздагаларын инити күрөсгө жүжүктөйгү аздагаларга чедир өстүрбөс ээш база үр үенин дүргүзүндө этпейн уруба ээш орадажыры болур. Ол соруаны чедип азырынга партиянын болгаш күрөсүнүн бүтү ууруткучларынын конуг азыркышкан болгаш тоңтуу болтур, ассадар-биле сирый харылааны тулуп, ассадар-биле сүлөшкөн, боттугу байдала уругачу өөренин, чогуру шүлүмчүлөө болгаш бот-шүтүмчүлөөдө уругачу чогуру турары өргөжөк чүгүл. Партиянын болгаш күрөсүнүн кол ууруткучу тургаш, Сталин чогуу-на шак ычпар кылгын турганынын үзүрүдө болуун кылларынын сөөлгө үзүндө улаг аздагаларын болдурган. Сталин мөңгөргөн, өзаарымчалык эвес апарган, болуун үзөл-боладарынга субъективизминингыте талаалар чорукту болдурган, чамак чүгүл айтгытарынын тазы-биле бадалдык шиптирлерин үндүрүп турган, ол чорук дыка аар уружтарын болдурган.

Октябрын социалист Улус революци
ийн тийлэлтийн соёл совет
сэс болгаш Совет Эвэлэлэйн Бомунис-
партия В. И. Ленинн удуртгал-
бизе чер бөрмөзүнэ ашдын бир
иниге баштайгы социалист күрүлүн
тускан. Чурту социалист индустри-
астаарын болгаш кедэ ажыл-агыйн
элективизастаарын Совет Эвилэл дүр-
темпилдери боттаандыран, социа-
лит артемин болгаш культураны хөг-
жөк, чуртун хей-хей националдын
ыжыл эвилэл Советтерин эвиле-
ккындир тургусан, шаанда хоудан-
чораан националдарын социалист
иялар болдуран. Делегейин ийиги
ийинин ээиледе фашизмн ыччы ша-
ндаа кол күш болуп турган Совет Эви-
лэ Европанын цивилизациян камга-

Совет Эвеледний Коммунист партиязынын XX съездинин СССР-нин улус ажил-агыйн хөгжүдөрийн алдыгы беш чыл планынын талазы-биле Ипретиваларында 1955 чыл-биле деңгээрге 1960 чылда хөмүр даш тым-жын 391 миллион тонна турганымдан 593 миллион тонна чедир деп айткан. Ол сорууганы хуусаа бетинде амырларга боттандырар дөш биетин областын кичирээр күүненин ажалдан турар. Чыжаа, «Кызыл-Хавак» шахтазында эш Сталиславский бригаданын шахтарлары ажал норманын хун-бүрү 150—200 хуу чедир күүсөдир турарлар.

Чурукта: «Кызыл-Хавак» шахтазынын эң эки шахтерлары (солгай тала-зында) П. Сухонов, П. Сталиславский болган П. Сазанов.

Фото С. Феоктистову.

Инек бүрүзүндө 1300 литр сүт дээш

Сүт бүдүрүн көбүдөй талазы-биле Коммунист партия болган Совет чазак уругу сорууганы салып турар. Бо сорууганы амырларга боттандырар саанын бүрүзүн ак-сеткилди хун-ажымында хамаржыр деп чүрени ханымы-биле би-лип, үш чылдың дүрүзүндө колхозунуң төш сүт-бараан фермазына сүт саала-зынын планын ажыр күүсөдир келген мен.

1955 чылда ортууа-биле бир инектен 950 литр сүт саап алыр дөш болза, 1202 литр кылдыр күүсөдир мен.

Бо чаз ажил-агый чыгында биетин фер-мазын ортууа-биле бир инектен 1200 литр сүт саап алырын планнаан. Мен апаа доктавайын, инек бүрүзүндө 1300 литрден азын арас сүтү саап алырын социалист чарыштын хүлээлгезинге ал-ган мен.

Чаз ажил-агый чыгында алган хүлээл-гезин керек кырыга боттандырар дөш бөлүмгө быжылган 14 инектеринин ажалдазын, чөмчиргезин зоотехникти чурум ботулар чоруду турар мен. Кышкы үеде биетин инектерин түргүзү азыр-га турган. Фермазын каллазын инек-терге дыка таарымчалыг дөшмө, чыгыг болган чырык, инектерге чөм дашылган бээр аксылыг орутук.

Малдын сүдүнүң азбек болуру чөмчир-гезин көл хамаржыр. Кышкы үеде хүнде бир инекке 15 кг кукуруза сиюлуу, 7 кг сипен, 10 кг саван, 2—3 кг концентрат болган дүс берип турган. Саванын буска чымчылдыг бээр. Инектерин хүнде ийи удаа суггарар. Амыг үеде чөмчиргезин бо нормазы кызырыган. Чүте дие, инектер-лап алган болган япон милитаризмин чок кылдыра Чөөн чыгыш удустарына дуза-даан. Ол бүгү чайынанача чөмчиргезин-дер социализм-биле коммунизмдин чы-рыктыгыг перспективанын бүгү кичи тө-рөгетинге көргүсөп, империализмдин ту-руштарына дыка божанаткан болган оон-биле Совет Эвеледний бүгү делегейге бы-жыг тайбын дөш демиселде эң күчүгү чөмчиргезин болдурун.

Совет Эвеледний социализм түргүзүшкү-лүгүна есе улуустарын соруу кирип база дөшкө, социализм дөш шимчөөшкенин, колхозизмге уду шимчөөшкенин, кичи төрөгетинин дөшкөдөгү дөш бүгү-ле шимчөөшкенин соруу кирип турар. Бо бүгү болза кичи төрөгетинин түгүзүгү совет улустун болган Совет Эвеледний Коммунист партиязынын улуу салым-чыгы болуу. Ол улуу херектерин кылы-рычыче оруту совет улуса болган Совет Эвеледний Коммунист партиязына В. И. Ленин айтып берген. Ленин ай-тышчылары амырлар кырыга чоруу-лар дөш демиселде боттуг удурууганы боттандырар турган СЭП-тин ажи-валыаалары, оон иштинде Сталиндин-даа утууу каапын болбас ажи-хавыаалары бар.

Лениндин мөчөөнүн соонда Сталин, партиязын болган күрүнгөй кол уду-тукузу болганда, марксизм-ленинизм чөмчиргезин бүгү-биле херектеп база хөгжү-дүп турган. Лениндин дайынарында — троцкистер, зинобевчистер болган буржуазиянын есе-даа агент-териден — Ленин эртинен камталар дөш демиселде Сталин улустун тура-соруу-алердин чораз болган марксизм-ленинизм дөш шыгыларга демиселчи турган. Совет Эвеледний Коммунист партиязынын есе-даа удуруучулары-биле кады Совет чуртту индустриализа-циянын болган көдө ажил-агыйн ко-лективизациянын Ленин шугумун камтап турганын ажалында Сталин хамыктын мурнуна совет улустун дөш-көдөгү чалап алган база төгүтө чугу-ла ролду ойноан. Совет Эвеледний Ком-мунист партиязынын ол шугуму бот-тандырар социалист түргүзүгүн чуртга тилгезин чедирип келген. Игер-терге уду дайыга тилгезин Совет Эви-

ли хүндө одага калар болган нежел-де чөмчиргезин шилчөп: хүндө силос, эртен, келсе концентрат бээр.

Шугу инектеринин ажал чокка саап турар мен. Инекти саарда ажил чыгыг сүт-биле өттүрүп каа аржым-биле чо-дуп, күтүп сыйбар болган инек бүрүзү-нүң ажалы байдалына хамараштыр өскө-дө артарлар херектер.

СЭП-нин Төп Комитетинин болган СССР-нин Министрлер Чөмчиргезин көдө ажил-агыйн бүгү ажалдачыларга Кышкынын танышпышаан, биетин фер-мазын коллектив районун Сталин ат-тыг колхозунуң сүт-бараан фермазын ажалдачыларын социалист чарышка кылтырган. Ол фермазын төлөзгөри бие-ке көз, биетин ажалымыс-биле таныш-пышаан, социалист чарыштын керезин чарган. Ол керезе коллективтин мурну-дан ал салып тура, улам бедиткен хүлээл-гезин ап, чыда сүт саалазынын планын ажыр күүсөдирини хүлээген мен.

1955 чылдын октябрь 1-ден 1956 чыл-дын май 1-ге чедир чөмчиргезин иштинде ортууа-биле бир инектен 581,5 литр сүтү саап алган мен.

Эртен айларда инектер төрүп турга-ны-биле оларын чөтө сабайн турган бо-гай. Ам шугу инектерин саар болган чылгы үеде сүт-саап улам азбөр. Иччаа-ган инек бүрүзүндө 1300 литр сүт саап алыр дөш социалист хүлээлгезин ажыр күүсөдир шылаар мен.

З. РЫЖЕНКОВА,

Танды районун «Кызыл партизан» колхозунун саанын.

КОЛХОЗ ТУДУУ

Тудуг бригадазында

Чөөн-Хемчик районун «Коммунизмче орук» колхозунуң тудуг бригаданы чыл бү-рүгө көрдүгөн планын күүсөдир дөш тудуг материалдарын белеткээрин чөтүгүр үезинде организаастыг чорудуп, брига-данын кичигинерин ажалыг алыр аайм-биле бөлүктөргө үзүп, оларын дуржулга-лыг туудугуларга башталып, кичи күжүн болган тырттар күштерин таарыштыр тур-гузуп турар.

Бригадир эш Санжипа тудугжыларын мергежилни эки хайгаарып, амык бяза-чыларын ажалга өрөдирип-биле дуржулга-лыг кичилерге тус-төс быжылган турар.

Тудуг бөлүктөрүнүн кылыр ажалдарын 5—10 хонуктарга тус-төс планнап берип, оон күүсөдиринин хыналдазын үргүчү чорудуп турар. Ол ишчаш тудуг бөлүк-теринин болган тудугжыларын аразына социалист чарышты калбартын чорут-кан, оон түнелени үндүрүп, ичча мурна-чыларын хана солунуна, көртүгүг сам-быразына үргүчү плередип турар. База тудуг бригаданын бүдүргөсү хуралда-рын эрттирип, ажаа тудуг бөлүктөрине ажалы чугаагажып, чөмчиргезин өй-

шаала эдеринин хөмчөгөдөрүн ап турар. Оон түнелени тудуг бригаданы өртөн чылын тудуг планын күүсөдир, бажын чок колхозчуларын бүрүн хандырган.

Тудуг бригаданы бо чылын чуртталга-нын 15 бажынын тулар планын. Апри-ель эгезинге чедир 16 бажынын, беш чөтө тонна кирер тараа сквазнын ха-налын дооскан, ооргозын салып эгезген, хову тургалдарына чуртталганын ийи улуу бажынын тудуг барыч-ла доос-туп турар, мыйыстыг боа малга бир ка-жааны туткан.

Тудуг планын хуусаа бетинде күүсөдир-де хамыктын мурнуна тудуг материал-дын чөтүгүр үезинде белеткөп, ону тудуг шөдөргө чөртүп алырын организаастыг чорудары чугула, бригада 264 кубометр тудуг мыйын планнап артыкка белеткөп. Белеткөдөгү тудуг мыйынын 50 хууун тудуг шөдөрине чедирген. Бригада 28 ая, ийи автомашина база пилорама үр-гүчү ажалдан турар.

Тудуг бригаданы бо чылын планын ас-тустук бирде доосар сорууганы салган.

М. ОЧУР.

Планны ажыр күүсөдир дээш

Барыин-Хемчик районун «Большевиз» колхозунда бо чыгыг тудугуң планын эрт-кен чылдарга болзага азын улуу хөм-чөдөгү. Планда көрдүгөн тудугларын бү-рүн күүсөдир-биле тудуг материалдарын белеткээрин колхоз чөтүгүр үезинде органи-заастап чоруткан. Оон түнелени 1040 кубометр тудуг мыйын колхоз суурунда чөртүгү чедирген.

Тудуг бригаданы эрткен айларда чурт-талганын 12 бажынын болган эрткен чылын чедир кылдырмаан чуртталганын ийи бажынын дооскан база он ийи ба-жынын ханазын туткан, шөр малга үш, мыйыстыг боа малга бир кажаалар-ын, чазып черин бажынын, чедир тут-тумаан чунар-бажынын болган ийи ку-дуртарын ажалдаа килерген.

Колхозтун тудуг бригаданын мурна-чыларын саны хун-бүрү өтүп турар. Чи-жаа. Анарат, Сабын-оол, Оолак, Комбу,

Көгөрм болган Хөмчү-оол олар боттары-нын улуу норманын доктамап ажыр күү-сөдир турарлар.

Тудуг планын күүсөдиринге тудуг бри-гаданын партия бөлү (уудуруччу Се-мис-оол) улуу ролдуг болуп, 9 коммуни-стерин бригаданын ажи-бүрү ажалдары-на быжылган. Тудуг бригаданын кичи-гунеринде 154 кичи ажалдан турар.

Тудугжылар партиянын XX съездинин шийтирлерин амырларга боттандырар дөш «Комсомол 30 чылы» колхозту со-циалист чарышка кылтырган. Тудуг бригаданы бодуна алган социалист хү-лээлгезинде чуртталганын 60 бажыны-нын, бүдүргөсүн ийи тудугларын бо-лган ийи малга 12 улуу, биче кажа-ларын октябрь бирде доосар сорууганы салган.

С. КОМБУЙ-ООЛ.

Суурну чаагайжыдар

Өвүр районун «Кызыл туу» кол-хозу районда дөшө колхозтарын бирөөнине санатынын турар. Соолт чыл-дарда мада турталганын, бүдүргөсүн болган кулутура-амырларын чаа-чаз туудугулар көрдүп турар апарган.

Иччаа-даа чуртталгы чон суурну чаагайжыдарыне салып салбайн, котаан чыгыныг үнелер көрөйүн турар. Чыл-дып-на колхоз котторозынын, чамык колхозчуларын бажынын чанына кышкы тарып каар, а оларын ажаарыче хайгаарал салбас, кажаалавас, суггарбас. Оон узамындан олурткан мыйтар бургай бээр ийикке, азы мал чип каар. Суурга куудуу каапын ап болуу түрүгө, чангыс-даа колхозчуун бажынын чанында туудук чок. Ижер сугну кыжын-даа, ча-фун-даа хөмчөн алыр. Хөмчөн суг бичи-божанын санатарыг көрүм-чуртуктар сактынымай турар. Кудучуларга бо-лган бажынар чанына олурткан мый-тарын хөм суг-биле сугтарар эңиг бай-даа тургустуулан.

Суурну нотаанчылдыгы, колхозчу-ларын суг-биле хандырыгыга куудулар саары негетинин турар. Тарып олурткан мыйтарын камгаланын күштелирип, боттары тускай куудуларын болуу кол-хозчу бүдүргөсүн хүлээлгезин дээрин утуп болбас.

Т. САРЫГ-ООЛ.

Малчыннар чазагларда

Башкын аттыг көдө ажил-агый арте-линин малчыннары эш Аракчаанын уду-тулазы-биле шөр малга таарымчалыг, эки өттүгү чазаларга көшкөнер.

Елдан беле Мань-Хал Улуу-Хемчи-Эжымле Борбак-Арыг деп черде 600 баш ажал шөр малды оларалын, төрөн ма-лынни чаш төлүн бүрүн ажаап ап турар-лар. Ичча 19 оларда шөр малдын ийи байлалы өмч.

Чыгыг мал фермазынын өрлөкөчүн эш

Дарыг-оол чыгыгын Сенекке оларалы-ры-биле көшкөн. Эш Бозыо № 1 иччө фермазы-биле Оорутка барган. Эштер Дагба, Дыртый олар каларган болууга, шарыларын эки оларалын турар.

Шөр мал фермазынын өрлөкөчүн эш Аракчаа малга эки иччө белек алыр сорууга-биле Эжымле 8 гектар черин суг-тарын турар.

М. БАГАЛДАЙ,
Улуу-Хем район.

Иитинин чөмчөлөгө черлеринин ажалын экижидер

Иитинин чөмчөлөгө черлеринин ажалын экижидер дугайында партия бо-лган чазактын доктаалын амырларга бот-тандырар райо баштаар черлеринин чугула соруугаларын бирөөн. Столова-ларын ажалы райо баштаар черле-рини хун-бүрүгүг удуруугаларын улуу хамаржыр.

Иччаа-даа өвүр районун Хандагай-ты суурла столовая райо баштаар че-рини кичөөгөйин дашкаар туруп турар. Районун ажалдачылар столова-нын ажалын экижидеринче өвөөш ич-чөөгөй салып турар.

Столоваын белеткөп турар чөмчө-рини шынары куду, ассортиментин өвөөш. Хей аязы эки шынарыг чөмчөдөр белет-көп болуу арга бо столовада бар. Иччаа-

га ол артар ажалдачылар турар. Чыжаа, райода эки шынарыг калган кой. Ийи турбуже столовада калган кылган чөмчөдөр кончүт өвөөш.

Чөмчөлөгө болган хоолдуг бо-леткөдөр талазы-биле столоваын ажи-дачыларын кыспайн турар. Столовада сана аймаа, серээ, шопулак чөмчөс.

Столоваын арыг-шөвөр байлалы ту-гай. Серээ, шопулакты, тавактарын лют суг-биле чугбайн, аржым-биле аштавайн турар. Столар шымын килерип.

Устунде чөмчөдөрүн узуугаар болган иитинин чөмчөлөгө черинин ажалын экижидер дөш өвүр районун баштаа чери шийтирлэг хөмчөгүн алыр ужурут.

Н. ДЫРТЫЙ-ООЛ.

Автомашиналарнын оруунче кичээнгей салыр

Автомашинанын камныг эдилегинге бо-лган өвөөш бөжин чарыгдарына база оон саат чокка манзарына эки шынар-оуктар улуу ужуру-дуулан. Ол со-рулга-биле оруктарын кышкы, чылгы үеде үлөсөргү байлалга тургузары оон ужу-дуулан.

Орук ажалын белек денелде тургузар-да районун орук кылдын бодунун ажал-ын хун-бүрү толаргай чоругар ужурут. Ийи болза-даа Сүт-Хөл районун орук кылдын бо ажалын чөтүгүр негелдегиче чедир тургустуулан.

Район төү-биле колхозтар аразына оруктарын чөтүгүр өйдө эки шынарыг сөптөргө, сүт кечер черлерге таарым-чалыг көвүргүдөрүн тургузарына сугу Советтери болган колхоз баштаар черле-рир дугайында киржип хүлээлгезин. Ий-диг түрүгө бо ажал амылга чедир-ле Сүт-Хөл районо чорутуулаан деп чугаа-лап болуу.

Орук ажалына суза кичээнгейн са-

лып келгенин түнеленин район төү-биле колхозтар аразына автомашиналар оруктары баскыраан. Чыжаа, Сталин ат-тыг колхозче Ийкин Хөмчөп автомаши-на-биле чоругу орук трелген. Ак унуна хөм кечер чере көвүргүгү кыжын бууун оттууулан.

Калкын аттыг, Жланов аттыг колхоз-тарга баар оруктар баскыраан. Районун колхозтары чылгы, чакы, аякту үлөсөргө хову тургалдарын аразында машина, комбайннар чоругу оруктарын септеп ал-баан болган хамыг эрги оруктарын бо чы-лып тракторлар-биле чарып калкан.

Районун орук кылдын болган суму-лар Советтери, колхоз баштаар черле-рир орук ажалына оон кичээнгейн салып, колхозтар санында оруктун тускай брига-даларын тургускап, оруктарын, көвүргү-дөрүн септелгезинче дарыг эгелер кир-ер ужурут.

Д. СПИРИН.

Чөмчөдөрүн чайладыр

Өвүр районун «Торгалыг» колхозунун Сарыг-Хөдө сүт-бараан фермазынын үчөт, өчөтү санатарга, сүт саалазы бу-дугаазынын байлалга туруп турар. Фер-ма тускай бажы-биле хандырытылаан. Сагдыган сүт инек каларынын Кертик-оолдун өөндө калагалатынын турар.

Ол фермазын саанчылдыгы Кертик-оолдун кадайын, оон үш уругуларын, үчөт-чиге огуу ажалдан турар. Фермада есе колхозчулар ажалдапайн, чангыс өг-бүлө-нин кичигинерин ажалдан турар. Сагды-ган сүтүн азын хөй кезин төтөгөдөгү-нин, Кертик-оол өөндө ийи улуу доосаарда хойтнаткан, түргүчү-ле арагалан турары

илергей. Фермада бызаларын аяк ар-ган, ажалдаан, чөмчиргезин байгай тур-густуулан. Тиртырган сүт-биле бызалар чөмчөдөрүн турар.

Бо ферма колхоз суурунда 50 кило-метр ырак черде. Артыг баштаар инек кичигинерин болган мал ажалынын тускай өртөмчилерин ферма кончүт хаа-барып, хыналда кылбайн, ичча ажалын боттуг башкайбайн турарында шав кы-дыг чөмчөдөр үгөн. Сүт саалазын көүр-дөдөр, үчөт, өчөтү шынгын чурумчу-дары болган сүтүгү сагдыган төтөгөдөр чорукту болдурууна оон негетинин турар.

И. МААДЫР-ООЛ.

теги болуу. Ичча барганда Сталин че-ргели шыгыларгай ажалдачылар бөжин чамдык чугула айтырларга хамараш-тыр ажи-херектерин керек кырында байдалына дүүшнөс алдагалдыг ший-тирлерин база-ла чайлап чок хүлөп ал-тып болуу. Чамдык айтырларын ший-тирлеп турда бодунун хууну тус-төс болган биче-бача алдагалдарында кич-чөнгөн Сталин ап шыдааан. Ол ал-дагалдарын ийи күрүгө ужу-ут-калыг азын улуу алдагалдарга өтүп кире бөрин Сталин баш удуу чайладып шыла-ваан.

Бодунун амырларын сөзүгү чылда-рында Сталин партияга демократыг цен-трализмн үрөшшөөн, коллективтиг уду-тууганы хууну харысгалызын биле дүүшүрүлгөн принципин үрөшшөөн, ийи-чангыс кичилерге чүдүр чорукка улам-на улуу-биле азын турган. Бо бүгү болза, улустун дайынарына удуу дем-иселге хажынычыларын боттурууна, антифашист дайынын бүдүргөсүн өржөкчүгү баш удуу хөмчөгөдөрүн ал-бааны, көдө ажил-агыйн улам ийи көдүргөсүн болган тараачыларын ма-териялдыг чаагай байдалын бедирлерге чөтүгүр кичээлгезин чок турганын шы-лап, улуу алдагалдарга чедирген. Дөш-гейин коммунист шимчөөшкенин Сталин азын кам алдагалдарын кылган, ылангыс уюлса айтырларын талазы-биле алдагалдыг шийтирлери хүлөп алган. Ол айтырларын шийтирлээрде Сталин субъективизмин болган чангыс талазы-чак чорукту кылган, объективтиг бот-тук чоруктан хооруган, массалардан хооруган.

Хөгжүп турар социалист бүдүргүч күштер социалист экономиктиг болган политиктиг системалар ийи-чангыс кичи-лерге чүдүр чорукту ийи азы көрүп турарына хун-бүрү улам чиди-биле че-рүдөдөгү, үсүлгезин турар. Ийи-чангыс кичилерге чүдүр чорукка улуу СЭП-нин XX съездинин калбарын үгө-ген демисел болза депшигезе орукта туруп турар идеологт мондактарын чайладып турар совет улустун баулуга маалымдыг улуу демисел болуу.

Ийи-чангыс кичилерге чүдүр чорук-ка удуу Совет Эвеледний Коммуни-ст партиязынын чорудуу турары төгөдүгү

ужу-дуузыг демиселде чедип алдынтан улуу чөмчөлөгө Кыдаттын Комму-нист партиязын байыр чедирип турар. Чүте улуу массаларын угуанын, де-мократыг централизмдин системанын, коллективтиг удурууга биле хууну харысгалызын дүүшүрүп турар систе-мага даанган, биетин партиязы, револю-циянын-даа үезинде ийикке, азы күрөш тургузуушкунуң-даа үезинде дийи, улуу тилгелерин болган чөмчөлөгө чөмчөлөгө чедип эң келген болган чөм-чөлөгө ап турар дээрин кыдат революция-нын дуржулаан база-ла байлалып турар.

Кыдаттын Коммунист партиязын эрт-кен үеде, шаанталыг революстү хүлээлгез турган-да, массалардан хооруган би-лирлестерге ууу, ийи-чангыс «маалы-ларга» улуу кезеде өскөрөшп чок тула-чүп келген. Массалардан хооруган би-лирлестер, хууну маалымдыг чөтүгү кышкы ботушкунуу ам-даа түр үенин иштинде туруп болуу дээринге чигиле-ри артык. Бир катан ажи тилгелер-ин ийи ботушкунуу база катан тып-тып көп болуу. Бир үеде олар бир чам-дык кичилерден, өскөндө — бир есе кичилерден көстүп келер. Чангыс кичи-нин хөдөлүшкүнүн кичээлгезиг хай-гаарар турган, кичилер коллективтиг болган массаларын хөдөлүшкүнүн болганчө-ла өскөрөй барып болуу. Моон ужурундан чамык кичилер бөжүн улуу көрдүрүп чорукка эсет чокка бе-ли-биле азын, ботун бурганчаа бээр ийикке, азы өскөлөргө алдагалдарына согуу чөмчөдөр болуу бөжөр. Моон ужу-рунда массалардан хооруган бишлестер-ге, ийи-чангыс «маалыларга» улуу, ийи-чангыс кичилерге чүдүр чорукка улуу демисел—улуу кичээлгезин хун-бүрү салза чөтүгүр айтырып болуу.

Субъективтиг удурууганын методунга удуу демисел сорууга-биле Кыдаттын Коммунист партиязынын Төп Комитетин удурууганын методтарын дугайында 1943 чылдын июнда шийтир хүлөп алган. Ам, партияга коллективтиг уду-тууга дугайында чугаа үнүп келгенде, партиязын бүгү кичигинерине болган оон удуруучу ажалдачыларын ол шийтирлери дугайын сагындырып мур-нуку хөдөөр-ле ажалыг болуу. Ичча мый-ча деп бижөөн:

«Биетин партиязынын бүгү практи-ка ажил-чорудууга шыг удурууга — массалардан алыр болган масса-ларга чедир деп принцип кезеде тургустуулан турар ужурут. Ол чүдү дөш: массаларын (ажи-агый болган сис-тема чөмчөлөгө) саналарын түнелер көр болган оларын (өөрөниг төрөгөдөгү түнеленин нитилени түнелен, системажыткан) масса-ларга база катан чедир, оларын пропа-гандаалар болган тайлыбырлар, ол идея-ларын массалар камгалан, оларын бот-тук чүдүр кылдыр боттандырар дөш, ол идеяларын массаларын боттарынын идеяларын кылдыр: оон-биле кады ол идея-ларын шынгын массаларын ажал хөдөлүшкүнүн кичээлгезин хынал көр. Оларын массалар камгаланын дөш, массаларын саналарын оон соонда база катан түн-нелер, оларын база катан-ла массаларга чедир — иччаадыр төнчү чокка кылдыр керек. Ол идеялар иччаа кылган санын-да-ла улам-на шыг, улам-на амырлар-чы, улам-на долү үнелг болуп бар чылар. Бишл алырын марксизм теория-зынчлар өрөдир турар» (Мэо Цзю-Дун. Шилөөн чөмчөлөгө. том 4, арин 218—219).

Удурууганын ийи методуну дугайын чугаалап турар, биетин партиязы-ка ол методу «массаларга дайынынын шугуму» деп түр үенин дургуунаа чөмчөлөгө алап турган. Ол шугум сагыт-кын турда, ажил кезеде эки азы азын эки болуп турар дээрин биетин ажилы-кыстын бүгү төгөдүгү биле чугаалап турар. Бир өвөт алдагалдар болуу-даа бер-ген болза, оларын чиги-бил

